
Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Verksamhetsberättelse 2022

1 Ansvarsnämndens organisation och sammansättning

1.1 Ansvarsnämndens uppgifter

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar är enligt 10 kap. 8 § kyrkoordningen ett särskilt organ för att pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vignings-tjänst. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om Ansvarsnämndens sammansättning, beslutförhet och omröstningsregler finns i 14 kap. kyrkoordningen. Ansvarsnämnden ska utifrån bestämmelserna i 8 kap. 8 § kyrkoordningen pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhåller röster i nomineringsval och som inte redan är vigda till biskopar.

Ansvarsnämnden ska vidare, enligt 30 kap. 7 § kyrkoordningen, pröva frågor om biskopars rätt att utöva kyrkans vigningstjänst. Ansvarsnämnden fastställde i inledningen av sin verksamhet en arbetsordning där bland annat regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

Vid utgången av år 2022 omfattade Ansvarsnämndens tillsyn 43 biskopsvigda inklusive stiftsbiskoparna.

1.2 Ansvarsnämndens ledamöter och ersättare

Ansvarsnämnden ska enligt 14 kap. 2 § kyrkoordningen bestå av en ordförande som är eller har varit ordinarie domare, en ledamot som är präst och har avlagt teologie doktorsexamen, en ledamot som är präst och antingen har varit ledamot i ett domkapitel eller har annan motsvarande erfarenhet och en ledamot som är lekman och antingen har varit ledamot av ett domkapitel eller har annan motsvarande erfarenhet. För var och en av ledamöterna ska det finnas en personlig ersättare, som uppfyller de kvalifikationskrav som ställs för respektive ledamot.

Ansvarsnämnden har under år 2022 bestått av följande ledamöter och ersättare.

Ledamöter

F.d. lagmannen och myndighetschefen Robert Schött, ordförande, prosten teol. dr Ingemar Söderström, kyrkoherden teol. dr Thomas Stoor och fil. dr Elisabeth Engberg.

Ersättare

F.d. lagmannen Fredrik von Arnold för Robert Schött, kyrkoherden teol. dr Carin Åblad Lundström för Ingemar Söderström, prosten Karl-Gustav Sjögren för Thomas Stoor och professor Eva Forssell-Aronsson för Elisabeth Engberg.

Sekreterare

Rådmanen Maria Wetterstrand Hagström.

Sammanträden

Under 2022 har Ansvarsnämnden sammanträtt sex gånger. Sammanträdena har ägt rum den 25 januari och den 12 april via Teams, den 10 juni i Uppsala, den 19 augusti och den 12 oktober via Teams och den 19 december i Uppsala.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Av 14 kap. 2 § fjärde stycket kyrkoordningen framgår att sekreterare och föredragande i Ansvarsnämnden är en jurist som utses av nämnden. Sekreteraren anställs dock av kyrkokansliet som också – efter samråd med Ansvarsnämndens ordförande – fastställer ersättning för sekreterarens arbete.

Ansvarsnämnden, som inte avses bedriva någon egen löpande tillsyns- eller utredningsverksamhet, har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för Ansvarsnämndens verksamhet har för budgetåret 2022 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål fullgörs av personal vid kyrkokansliet i Uppsala. Under året har nämndens sekreterare biträtts av planeringssekreteraren Karin Bohlin, rättsavdelningen.

Ansvarsnämnden har en egen hemsida som uppdateras genom kyrkokansliets försorg (www.svenskakyrkan.se/ansvarsnamnden). På hemsidan publiceras nämndens beslut.

2 Ansvarsnämndens inriktning och effektmål

Ansvarsnämndens verksamhet har liksom tidigare år varit inriktad på att avgöra inkomna respektive av nämnden initierade ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt samt att detta ska ske utan onödigt dröjsmål. Inriktningen är att medianåldern för avgjorda ärenden inte bör överstiga fyra månader för tillsynsärenden och två månader för ärenden om behörighetsprövning inför biskopsval.

3 Registrerade och avgjorda ärenden

Under året registrerades tolv nya ärenden hos Ansvarsnämnden. Fem av dessa avsåg anmälningar mot biskopar, två avsåg behörighetsprövning inför biskopsval, ett avsåg behörighetsprövning inför val av ärkebiskop, tre avsåg inbjudan att lämna synpunkter på promemorior och ett var av administrativ karaktär (verksamhetsberättelsen). Nämnden avgjorde under året dessa ärenden samt fem ärenden som registrerades under 2021. Ett av besluten innebar att Ansvarsnämnden för första gången förklarade en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst.

4 Prognos om ärendeutvecklingen

Antalet registrerade ärenden hos Ansvarsnämnden var ungefär samma som antalet ärenden som registrerades under 2021. Det saknas skäl att anta att antalet ärenden under 2023 kommer att bli fler i förhållande till antalet ärenden under 2022.

5 Behov av översyn av vissa bestämmelser i kyrkoordningen

Ansvarsnämnden konstaterar att 2022 års kyrkomöte beslutade bifalla tillsyns- och organisationsutskottets förslag i betänkande TU 2022:13 punkt 2 att med anledning av vad som anförts i Ansvarsnämndens verksamhetsberättelse 2021 under avsnitt fem uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningens bestämmelser. I anslutning till det beslutet kan noteras kyrkomötets beslut att även bifalla samma utskotts förslag i betänkande TU 2022:4 punkt 1. Med anledning av kyrkomötets beslut har Ansvarsnämndens ordförande och sekreterare haft ett inledande samråd med rättsavdelningen i kyrkokansliet.

Ansvarsnämnden ser också med förväntan fram mot de möten nämnden avses ha under 2023 och därefter årligen återkommande med såväl ärkebiskopen med som med Biskopsmötet i företrädesvis gemensamma frågor om den löpande tillsynen över biskopar.

Ansvarsnämnden ser därutöver, utifrån nämndens perspektiv, för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Uppsala den 19 juni 2023

Robert Schött
Ordförande

Maria Wetterstrand Hagström
Sekreterare

Svenska kyrkans valprovsnämnd

Verksamhetsberättelse 2022

1 Valprovsnämndens organisation och sammansättning

1.1 Valprovsnämndens uppgifter

Svenska kyrkans valprovsnämnd är enligt 10 kap. 9 § kyrkoordningen ett särskilt organ för att pröva överklaganden av val. Valprovsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om Valprovsnämndens sammansättning, beslutsförhet och omröstningsregler finns i 15 kap. kyrkoordningen.

Av 38 kap. 90 § kyrkoordningen framgår att direkta val får överklagas till Valprovsnämnden. I samma bestämmelse regleras vilka administrativa valbeslut som får överklagas särskilt och vilka som får överklagas endast i samband med det val beslutet gäller. Även andra val enligt kyrkoordningen får överklagas till Valprovsnämnden, t.ex. biskopsval (jfr 8 kap. 38 § kyrkoordningen).

Valprovsnämnden fastställde den 26 oktober 2000 en arbetsordning vari bl.a. regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

1.2 Valprovsnämndens ledamöter och ersättare

Valprovsnämnden har under året bestått av följande ledamöter, ersättare och sekreterare.

Ledamöter

Lars Seger, ordförande, Britt Sandström, Olle Glimvik, Bertil Persson, Stig-Göran Fransson, Helena Bargholtz och Bertil Olsson.

Ersättare

Nathalie Lemaire, ersättare för ordföranden, Titti Ådén, Suzanne Fredborg, Per Lindberg, Gunilla Blom, Terence Hongslo och Britt Björneke.

Sekreterare

F.d. hovrättsrådet Gun Lombach, sekreterare, och byråchefen Stefan Nyman, ersättare för sekreteraren.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Valprovsnämnden har inte något självständigt budgetansvar och ingen egen internbudget. Kostnaderna för Valprovsnämndens verksamhet har för budgetåret 2022 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål har fullgjorts av planeringssekreteraren Karin Bohlin vid kyrkokansliets rättsavdelning.

På Valprovsnämndens webbplats publiceras bl.a. referat av nämndens beslut i aidentifierat skick, både i kortform och i fulltext (www.svenskakyrkan.se/valprovsnamnden).

2 Valprovsnämndens inriktning och mål

Valprovsnämndens verksamhet har liksom tidigare varit inriktad på att avgöra inkomna ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt samt att detta ska ske utan onödigt dröjsmål. Särskilt när det gäller beslut som föregår ett val och har betydelse för detta är det viktigt att besluten fattas snabbt så att eventuella ändringar av de överklagade besluten kan verkställas.

3 Inkomna ärenden

Under året har fyra ärenden registrerats hos Valprovsnämnden. Förutom verksamhetsberättelsen för 2021 rörde det sig om inbjudningar att lämna synpunkter på promemoriorna Kyrkostyrelsens mandat att tillhandahålla administrativa tjänster (VN 2022-1), Handläggningsregler i domkapitlen m.m. (VN 2022-3) och Domkyrkan som katedral – identitet och uppdrag (VN 2022-4).

Nämnden tillstyrkte vissa förslag som rörde nämndens verksamhet i promemorian Handläggningsregler i domkapitlen m.m. När det gäller de två övriga promemoriorna avstod nämnden från att yttra sig. Anledningen till det var att promemoriorna inte innehöll några förslag som rörde nämndens verksamhet.

4 Prognos om ärendeutvecklingen

Valprovsnämnden har redan tidigare år noterat att antalet överklagade beslut har minskat något, särskilt i samband med val. Den bedömningen får anses kvarstå även under år 2022, som inte var ett valår.

5 Behov av översyn av vissa bestämmelser i kyrkoordningen m.m.

Valprovsnämnden har inte några förslag eller synpunkter att föra fram när det gäller ett eventuellt behov av översyn av bl.a. bestämmelserna i kyrkoordningen.

Stockholm den 7 juli 2023

Lars Seger
Ordförande

Stefan Nyman
Sekreterare

I beslutet har deltagit: Lars Seger, ordförande, Britt Sandström, Bertil Persson, Stig-Göran Fransson, Helena Bargholtz, Bertil Olsson och Suzanne Fredborg.

Övriga närvarande: Nathalie Lemaire, Terence Hongslo och Britt Björneke.

Svenska kyrkans överklagandenämnd

Verksamhetsberättelse 2022

1 Överklagandenämndens organisation och sammansättning

1.1 Överklagandenämndens uppgifter

Enligt 13 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan ska beslut som avser att någon inte får ta del av Svenska kyrkans handlingar överprövas på det sätt som Svenska kyrkan bestämmer. I den utsträckning Svenska kyrkan bestämmer får också andra beslut överprövas. För att inom Svenska kyrkan ytterst pröva sådana frågor ska enligt lagen om Svenska kyrkan inrättas ett särskilt organ. Ordföranden i detta organ ska vara eller ha varit ordinarie domare.

Svenska kyrkans överklagandenämnd är enligt 10 kap. 10 § kyrkoordningen ett särskilt organ för att ytterst överpröva beslut inom Svenska kyrkan. Överklagandenämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om Överklagandenämndens sammansättning, beslutförhet och omröstningsregler finns i 16 kap. kyrkoordningen. Utöver särskilda bestämmelser i kyrkoordningen om överklagande till Överklagandenämnden anges i 58 kap. 18 § kyrkoordningen att det är Överklagandenämnden som prövar frågor om omprövning, dvs. motsvarande resning och återställande av försutten tid. Därutöver kan Överklagandenämnden med stöd av 58 kap. 1 § andra stycket kyrkoordningen pröva överklaganden av sådana arbetsgivares beslut som enligt ett kollektivavtal mellan Svenska kyrkan som arbetsgivare och en eller flera arbetstagarorganisationer särskilt får överklagas på detta sätt.

Överklagandenämnden fastställde den 12 april 2000 en arbetsordning vari bl.a. regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

1.2 Överklagandenämndens ledamöter och ersättare

Överklagandenämnden ska enligt 16 kap. 2 § kyrkoordningen bestå av en ordförande som är eller har varit ordinarie domare, en ledamot som är präst och har avlagt teologie doktorsexamen, en ledamot som är präst och har dokumenterad kunskap och erfarenhet inom det kyrkorättsliga området, en ledamot som har avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen samt en övrig ledamot. Ledamöterna ska ha god kännedom om Svenska kyrkans verksamhet. För ordföranden ska det finnas en personlig ersättare medan det för var och en av de övriga fyra ledamöterna ska finnas två personliga ersättare, som uppfyller de kvalifikationskrav som ställs för respektive ledamot. Överklagandenämnden har under år 2022 bestått av följande ledamöter och ersättare.

Ledamöter

F.d. justitierådet och ordföranden i Högsta domstolen Johan Munck, ordförande, teol. dr Esbjörn Särndquist, biskop em. Ragnar Persenius, professorn Eric Bylander och advokaten Britt Louise Agrell.

Ersättare

F.d. justitierådet Severin Blomstrand för Johan Munck, teol. dr Olle Kristenson och teol. dr Leif Nordenstorm för Esbjörn Särdaqvist, prosten DMin. fil.mag. Lars Viper och f.d. domprosten Hakon Långström för Ragnar Persenius, jur.kand. Anna Sundelius och jur. dr Gustaf Almkvist för Eric Bylander samt kyrkoherden Margareta Carlenius och fältprosten Sten Elmberg för Britt Louise Agrell.

Sekreterare

Lagmannen Lars Bjurstam och rådmannen Maria Wetterstrand Hagström.

Sammanträden

Under år 2022 har nämnden sammanträtt sex gånger. Sammanträdena har ägt rum den 25 februari (via Teams), den 20 maj i Uppsala, den 22 juni (via Teams), den 9 september (via Teams), den 21 oktober (via Teams) och den 16 december i Uppsala.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Av 16 kap. 2 § sjätte stycket kyrkoordningen framgår att sekreterare och föredragande i Överklagandenämnden är jurister som utses av nämnden. Sekreterarna anställs dock av kyrkokansliet.

Överklagandenämnden har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för Överklagandenämndens verksamhet har för budgetåret 2022 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål fullgörs av personal vid kyrkokansliet. Under året har nämnden biträtts av planeringssekreteraren Karin Bohlin, rättsavdelningen.

Överklagandenämndens avgöranden publiceras på Svenska kyrkans hemsida, www.svenskakyrkan.se/overklagandenamnden. Hemsidan uppdateras av kyrkokansliet.

2 Överklagandenämndens inriktningsmål och effektmål

Överklagandenämndens verksamhet har liksom tidigare varit inriktad utifrån ett mål som kan preciseras till att nämndens ärenden ska avgöras på ett rättssäkert och effektivt sätt samt effektmålet att medianåldern för ärenden som avgörs genom nämndbeslut inte bör överstiga tre månader. Nämnda mål anser sig Överklagandenämnden väsentligen ha uppfyllt under året.

3 Överklagandenämndens ärenden

3.1 Inkomna ärenden

Från	Överklaganden/ Begäran om omprövning eller beslutsprövning				Övriga ärenden			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Överklagandenämnden	0	0	0	0	1	1	1	1
Kyrkomötet	0	0	0	0	0	0	0	0
Kyrkostyrelsen	1	2	0	3	6	3	3	3
Stift	0	8	0	7	0	0	0	0
Domkapitlet i Uppsala stift	4	1	1	1	0	0	0	0
Domkapitlet i Linköpings stift	4	1	1	2	0	0	0	0
Domkapitlet i Skara stift	2	0	0	0	0	0	0	0
Domkapitlet i Strängnäs stift	0	2	1	0	0	0	0	0
Domkapitlet i Västerås stift	4	0	2	3	0	0	0	0
Domkapitlet i Växjö stift	1	1	2	0	0	0	0	0
Domkapitlet i Lunds stift	3	0	5	0	0	0	0	0
Domkapitlet i Göteborgs stift	3	4	2	4	0	0	0	0
Domkapitlet i Karlstads stift	0	1	0	0	0	0	0	0
Domkapitlet i Härnösands stift	2	5	2	2	0	0	0	0
Domkapitlet i Luleå stift	3	2	1	0	0	0	0	0
Domkapitlet i Visby stift	0	0	1	0	0	0	0	0
Domkapitlet i Stockholms stift	2	3	5	2	0	0	0	0
Annan	9	12	6	3	1	4	1	4
Summa	38	42	29	27	8	8	5	8

3.2 Avgjorda ärenden

Ärendetyp	Nämndbeslut				Ordförandebeslut			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Administrativt ärende	0	1	1	1	0	1	0	0
Remisser	5	3	3	4	0	0	0	0
Utlämnande av kyrklig handling	0	6	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 29 DK beslut om kyrkotillhörighet	0	1	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 29 KS beslut om kyrkotillhörighet	0	1	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 31 Behörighetsprövning – präst	3	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 31 Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst – präst	8	3	2	3	2	0	0	1
Överklagande enligt KO 31 Befogenhetsprövning – präst	0	0	0	0	0	0	0	0

Ärendetyp	Nämndbeslut				Ordförandebeslut			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Överklagande enligt KO 32 Behörighetsprövning – diakon	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 32 Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst – diakon	1	0	1	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 32 Befogenhetsprövning – diakon	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 34 Behörighetsprövning till tjänst som kyrkoherde/komminister	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 35 DK beslut om församlings- tillhörighet	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 35 Kyrkostyrelsens beslut om församlingstillhörighet	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 53 DK beslut om utlämnande av handling	0	0	1	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 53 Annat beslut om utlämnande av handling	2	0	0	5	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 56 Uppgifter i dataregister	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 57 Beslutsprövning – församling eller pastorat	7	8	14	10	0	0	0	1
Beslutsprövning enligt KO 57 – stift, tillsättningsnämnd	0	3	6	7	0	0	0	1
Överklagande enligt KO 57 Verkställighetsförbud	2	0	1	1	0	0	0	0
Beslut enligt KO 58:14 Verkställighetsförbud	0	2	0	0	2	1	0	0
Omprövning enligt KO 58:18	4	2	0	1	0	0	0	0
Avvisning	4	2	4	0	0	0	0	0
Avskrivning	0	1	0	0	5	14	3	0
Jäv	1	1	0	0	0	0	0	0
Övrigt	0	2	0	4	0	3	0	5
Summa	37	36	33	32	9	19	3	8

Av de 28 slutliga beslut som Överklagandenämnden fattat under 2022 har utgången i tre beslut innefattat att det hos nämnden klandrade beslutet undanröjts, upphävts eller helt eller delvis ändrats eller att det beslutats att ärendet ska prövas på nytt. För de 26 slutliga beslut som Överklagandenämnden fattade 2021 var motsvarande siffra fem. Totalt avgjorde nämnden 40 ärenden under 2022 jämfört med 36 ärenden 2021.

3.3 Prognos om ärendeutvecklingen

Av redovisningen i avsnitt 3.1 framgår att antalet ärenden som underställts Överklagandenämndens prövning under 2022 varit något fler än under 2021. Någon större förändring av antalet ärenden under kommande år förväntas inte.

4 Behov av översyn av vissa bestämmelser i kyrkoordningen m.m.

Nämnden ser, utifrån nämndens perspektiv, för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Uppsala den 26 maj 2023

Johan Munck
Ordförande

Lars Bjurstam
Sekreterare